

Психологія груп

Лекція №2

План лекції

- Поняття груп в соціальній психології.
- Історія розвитку великих груп.
- Особистість в групі.
- Особливості функціонування малих груп.

Поняття про групи

- Група – будь-яка сукупність індивідів, що пов'язані єдиною метою, задачею, загальним інтересом або це будь-яка сукупність людей, що включені в послідовну діяльність, яка свідомо підпорядкована якій-небудь меті, досягнення якої принесе учасникам певне задоволення.
- Сумісна діяльність членів групи розглядається як важливий фактор функціонування і розвитку соціальної групи.

Сумісна діяльність

- Основними характеристиками сумісної діяльності є:
- 1. Присутність її учасників і одному просторі і часі, що дає можливість спілкуватись, обмінюватись діями, інформацією, відносинами.
- 2. Наявність єдиної цілі – передбаченого результату, що відповідає загальним результатам.

Сумісна діяльність

- 3. Розподіл функцій і ролей між учасниками сумісної діяльності, який зумовлено характером діяльності та її активністю.
- Цими психологічними характеристиками сучасної діяльності визначаються властивості і особливості соціальної групи.
- Отже, соціальні групи – це об'єднання з двох або більше людей, які взаємодіють один з одним і залежать один від одного, тому що цього вимагають їх потреби.

Сумісна діяльність

- Що змушує людей об'єднуватись в групи?
- Вступаючи у взаємовідносини з іншими, люди задовольняють кілька потреб, а саме: інші люди можуть бути джерелом інформації, що дозволяє вирішувати проблеми соціальної ситуації.
- Групи також приймають участь у формуванні соціальних норм, тобто певних правил, що визначають яка поведінка буде доречною.

Сумісна діяльність

- **К. Левін визначає таке значення групи для людини:**
- 1. група – основа для функціонування особистості;
- 2. група – засіб для реалізації цілей;
- 3. людина є частиною групи, носієм її ідей⁴
- 4. група – це життєвий простір для людини.

Сумісна діяльність

- Група допомагає людині засвоїти її норми і цінності, здійснити соціалізацію.
- Людина не може перебувати поза якою-небудь групою довгий час бо починає деградувати, втрачати здатність до спілкування, взаємодії.
- Негативний вплив групи на особистість може виявитись у здатності групи підпорядковувати собі людину, змусити її вчиняти дії, які суперечать її власним переконанням, але тільки тоді, коли людина цінна для цієї групи.

Ознаки сумісності

- Отже, основними ознаками групи є:
  - 1. Сумісна діяльність;
  - 2. Цілі та задачі цієї діяльності;
  - 3. Певний тип відносин між цими індивідами на основі взаємодії;
  - 4. Прийняті в групі норми та правила;
  - 5. Усвідомлення членами групи своєї належності до неї;
  - 6. Наявність групових атрибутів.

Основні характеристики групи

До параметрів групи належать:

- 1. структура групи;
- 2. групові процеси;
- 3. групові норми і цінності;
- 4. система санкцій.
- Ознаки, що входять в композицію групи, визначаються з врахуванням специфіки самою групи, типу і змісту її діяльності.
- Групові структури виникають як наслідок стійких функціональних і міжособистісних відносин членів групи між собою.

Характеристики групи

В організованій групі можна виділити три рівні вертикальної структури:

- 1. **Офіційні** ділові відносини, які виникають з приводу діяльності і регламентуються штатним розкладом і посадовими інструкціями;
- 2. **Неофіційні** ділові відносини, виникають в процесі вирішення ділових завдань, але не визначаються посадовими інструкціями;

Характеристики групи

- 3. Неофіційні емоційні відносини, які виникають і розвиваються на основі емоційної симпатії або антипатії і не пов'язані з цілями групової діяльності.
- Горизонтальні структури визначають позицію членів групи в системі відносин.
- Групові процеси характеризують групу в її динаміці.

Групові очікування

- Система групових очікувань – є важливим компонентом характеристики місця індивіда в групі, що визначає властивості і особливості поведінки людини як члена групи.
- Це певна сукупність уявлень про те, як повинен поводитись той чи інший член групи в певній ситуації.

Групові очікування

- В основі групових очікувань і уявлень про членів групи належать:
  1. Групові норми – є уявленнями, що вироблені членами групи в процесі їх життєдіяльності про належні способи поведінки. Вони є всі соціальними нормами, тобто певні еталони поведінки.
- Соціальні норми – дуже сильні фактори, що впливають на поведінку людини.

Групові очікування

- Для того, щоб стимулювати нормативну поведінку та знижувати ймовірність появи ненормативності в групі створюється і діє система санкцій, тобто це механізм, завдяки якому група " повертає" свого члена на шлях дотримання норм.
- Санкції можуть бути заохочувальні та каральні, позитивні та негативні.

Соціальна психологія малих груп

- Поняття **статус** трактується як деякий набір прав і можливостей, які людина отримує одночасно зі своєю службовою посадою.
- Також він розглядається як психологічна величина, яка має відношення до становища людини в різних структурних утвореннях малої групи.
- В результаті він реалізує поведінку, яка надає йому певне місце, становище в групі.
- **Роль** – це є поведінка, яка соціальна очікується від людини – носія певного статусу. У більшості членів групи ролі вже чітко визначені.

Соціальна психологія малих груп

- Мала група – це безпосереднє соціальне оточення індивіда. Людина усвідомлює свою належність до суспільства і свої суспільні інтереси через належність до певних соціальних груп і організацій, завдяки яким вона приймає участь у житті суспільства.

Мала група як соціум

- Мала група відіграє важливу роль у вихованні і становленні особистості, її соціалізації, являючись провідником тих ідей, установок, цінностей і норм поведінки, які існують в даному суспільстві.
- **Прикладами** малих груп є: сім'я, виробнича бригада, шкільний клас, науковий, військовий та інший колектив.

Мала група як соціум

- Родової ознакою малої групи є також належність саме до груп соціальних та стійкий особистісний контакт.
- *А.І. Донцов виділив 8 ознак, які характеризують взаємодію людей в малій соціальній групі:*
  - 1. Регулярно і тривало контактують без посередників;

Мала група як соціум

- 2. Мають загальну мету, реалізація якої дозволяє задовольнити їх значимі потреби і інтереси;
- 3. Приймають участь в загальній системі розподілу функцій і ролей у внутрішньо-груповій взаємодії;
- 4. Поділяють загальні норми і правила взаємодії всередині групи і міжгрупових ситуаціях;
- 5. Задоволені членством у групі і тому відчувають солідарність і вдячність групі;
- 6. Мають ясне уявлення один про одного

Мала група як соціум

- 7. Пов'язані стабільними емоційними стосунками;
- 8. Уявляють себе як членів однієї групи і аналогічно сприймаються з боку.

- ДЯКУЮ ЗА УВАГУ !